

України в ЄС, українське підприємництво готове як до активного співробітництва з представниками бізнесу країн європейської спільноти безпосередньо, так і до конструктивної взаємодії з усіма гілками української влади та поважними західними інституціями в реалізації вищевикладених планів у життя. Більше того, для реалізації окреслених завдань підприємницьке середовище повинно стати джерелом формування нових українських політиків і державних службовців, які органічно будуть носіями ідеології інтеграції України в ЄС.

Література

1. Послання Президента України до Верховної Ради України Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2003 році. — К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2004. — 472 с.
2. *Кредісов В.* Вплив українського малого та середнього підприємництва на прискорення інтеграції України до євроатлантичних структур // Економічний Часопис-XXI. — 2003. — № 11—12. — www.soskin.info.
3. *Хлумський І.* Проблеми економічної інтеграції Чеської Республіки до ЄС // Економічний Часопис-XXI. — 2003. — № 3. — www.soskin.info.
4. *Campbell J. L., Hollingsworth J. R., Lindberg L. N.* Governance of the American Economy, Cambridge University Press, Cambridge Chandler AD.: Scale and Scope, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1990.
5. New Dimensions of Market Access in a Globalizing World Economy, OECD, Paris 1995.
6. *North D. C.* Institutions, Institutional Change and Economic Performance, Cambridge University Press, Cambridge 1990.

Н. В. Божидарник,
аспірант Луцького державного
технічного університету

РЕГІОНАЛЬНІ АСИМЕТРІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Визначення особливостей регіонального регулювання в Європейському Союзі завжди було дискусійним питанням перш за все тому, що натикалося на різну інтерпретацію тих індикаторів, які визнавалися країнами-членами ЄС як найбільш значущі. У відповідності із трьома цілями європейської

структурної політики, що були одностайно схвалені на самміті в Берліні (1999 р.) упродовж семи років починаючи з 2000-го р., такими індикаторами стали валовий регіональний продукт (ВРП) на душу населення та рівень безробіття. Решта соціально-економічних індикаторів розвитку внутрішніх регіонів країн-учасниць формується на селективній основі.

Приміром, Північна Фінляндія та Північно-Східна Швеція визнаються депресивними регіонами виходячи з того, що середня густота населення в них не перевищує 10 осіб на квадратний кілометр, а реально складає 3—5 осіб/км². На відміну від них Греція також може претендувати на депресивність (особливо її віддалені від моря та столиці регіони) спираючись на складну демографічну структуру (значна частина жінок, що досягла повноліття, намагається мігрувати до столиці чи до інших країн ЄС).

Досить показовим для Євросоюзу останнім часом став розподіл реальних доходів на душу населення, який переконливо довів, що жителі великих європейських мегаполісів суттєво «переплачують» за спожиті товари та послуги. Зниження трансакційних витрат, яке стало неминучим після введення колективної валюти — євро у торгівлі 12-ти країн-членів монетарного союзу, визначило доволі значну асиметрію між окремими регіонами цього інтеграційного угруповання, адже проведення спільної валютної політики повинно гармонізуватися з податковою в межах спільних правил, вимог та надання пільг, у т. ч. податкових, для окремих депресивних територій. Як результат — необхідність проведення фіскальної реформи у всіх членах ЄМС (європейського монетарного союзу).

Досить важливим для індикації рівня розвитку регіонів, а точніше їх національної асиметрії в ЄС, використовують «метод країнових контрастів» через розрахунки показника ВРП на душу населення. Транснаціональні контрасти при цьому становили (2001 р.) від 243 % середнього по ЄС індикатора (Лондон, Великобританія) до 42 % (Іпейрос, Греція). Здавалося б, що лінією асиметрії при цьому має бути середньостатистичний показник ВВП регіону, який береться за 100 %, проте у «Порядку денному-2000», він був встановлений у розмірі 75 % від середнього по ЄС. На нашу думку причин тут було декілька:

- 1) необхідність системної підтримки з боку Європейського Союзу найпроблемніших регіонів, з метою припинення (чи уповільнення) відтоку з них трудових ресурсів;

2) брак коштів для повного фінансування більшості регіонів ЄС, які мають близький до середнього показник;

3) реалізація принципу компліментарності, який передбачає системну модель співфінансування локальних, національних та наднаціональних фондів;

4) чітке визначення рівнів індикації регіонів в європейській регіональній моделі NUTS-1, NUTS-2, NUTS-3. Наслідком впровадження такої локальної таксономії стала відсутність вищого рівня NUTS-1 у багатьох країнах, натомість деякі з них зберегли і більш дрібні територіальні одиниці NUTS-4, NUTS-5, що спровокувало численні ускладнення при конкурентному відборі відповідних проектів.

Розширення Євросоюзу у травні 2004 р. призвело до посилення регіональної асиметрії, яку прогнозувала велика чисельність науковців та аналітиків. Внаслідок того, що відносний показник ВВП на душу населення впав з 21,5 тис. дол. до 19,8 тис., межа у 75 % перемістилися ліворуч, що яскраво свідчить про те, що розширення «клубу» отримувачів фінансової допомоги з боку структурних фондів збільшиться, а для найбільш успішних країн зменшиться, що спровокує перегляд лінії асиметрії у 75 %, з метою її зниження до 55—65 %.

Оцінки регіональної асиметрії у постсоціалістичних державах, а відтепер членах ЄС, робилися вже давно і метод контрастів також використовувався не один раз, проте реальна картина диспропорцій виглядає доволі вражаючою. Досить показовим при цьому може бути Чеська Республіка, де в її столиці вже зараз (2002 р.) ВРП становить 135 % середнього по ЄС, а ось у депресивному регіоні лише 45 %, при середньому показникові по країні у 55 %.

Для України конче важливим є дослідження регіональної динаміки вітчизняних таксонів обласного рівня з метою їх реальної ідентифікації у спільному європейському економічному просторі та запровадження відповідних інструментів і механізмів макроекономічного регулювання. У зв'язку із цим, основними напрямками удосконалення системи регіонального аналізу мають бути:

- перехід від розрахунків валової доданої вартості до ВРП, а у перспективі до ВМП (валового міського продукту);
- типологізація регіонів України у відповідності з європейською методологією;

- проведення системи регіональних досліджень та моніторингу розвитку регіонів з метою усунення суперечностей між областями-донорами і реципієнтами.